

VERENIGING
"ORDE DER VERDRAAGZAMEN"

Kon. Goedgekeurd d.d. 22 februari 1958, nr. 58 - GEVESTIGD TE 'S-GRAVENHAGE

Giro no. 468874 t.n.v. de Penningm. der "ODV", DEN HAAG

Uitsl. voor verslagen en abonn. Dovenetelweg 57a 's-Gravenhage Tel: 684541
Secretariaat: Graaf Willem de Rijkelaan 15 Leidschendam Tel: 070-275154

W E E K B L A D

=====
nadruk verboden

22e jaargang nr.9

=====
28 oktober 1977

x in de kantlijn betekent de vraag

- " " " " het antwoord

Goeden avond, vrienden.

Om te beginnen de bekende waarschuwing: Wij zijn niet alwetend of onfeilbaar, denk dus a.u.b. zelf na. Vandaag een actueel onderwerp. Als titel koos ik:

V R E E M D E V E R A N D E R I N G E N
= = = = =

Dan blijft er voor u iets te raden en krijg ik de gelegenheid het een en ander toe te lichten t.a.v. de periode, waarin u nu verkeert.

Het zal u mogelijk al opgevallen zijn, dat wij in deze tijd te maken krijgen met een toename van tegenstellingen en wel op elk gebied. Op het eerste gezicht is dit niet bepaald aangenaam, want daardoor is er meer strijd en komt er meer geweld los.

Maar wanneer er overal felle tegenstellingen optreden, wordt alles ook eerder duidelijk. En dit kan van groot belang zijn. Er zijn heel wat zaken, waarvan de mens de werkelijke betekenis eerst schijnt te kunnen begrijpen, wanneer de gevolgen ervan voor hem fataal dreigen te worden.

Neem Nederland als voorbeeld. Dit land is nog steeds bezig te ploeteren aan een verdeling van de welvaart, die het al lang verloren heeft. Iedereen spreekt dus over de noodzaak van tenminste enige groei. Waarbij de één doelt op de winst, de tweede op de belastingopbrengsten en de derde op eigen inkomen. En een ieder probeert zo zijn eigen opvattingen door te zetten.

Wat is echter de praktijk: Een oude wijsheid zegt het al: je moet de tering naar de nering zetten. En elke neringdoende in uw land zal u kunnen vertellen, dat het op het ogenblik niet bepaald goed gaat. Wat betekent, dat de tering wat magerder moet worden, dan zij lange tijd was. Het betekent ook, dat je niet langer uit gemeenschapsgelden bepaalde liefhebberijen kunt financieren alleen maar, omdat het zo leuk of mooi zou zijn, of

prestige met zich kunnen brengen en bovendien theoretisch goed zouden zijn.

De grote veranderingen in deze tijd worden op stoffelijk niveau vooral veroorzaakt door het grote aantal invloedrijke theoretici. Deze mensen hebben natuurlijk kennis en begrip genoeg, maar voor b.v. een econoom blijft u uiteindelijk een getal in een formule, meer niet. U bent geen mens. Maar u reageert wel als een mens en weigert u als een getal te gedragen.

Dit betekent, dat alle economische theorieën wankel komen te staan op het ogenblik, dat de mensen daardoor zelf in moeilijkheden dreigen te komen, hoe tijdelijk die misschien dan ook zouden zijn. Dat zal u in de komende periode nog wel duidelijker worden dan nu.

Toch zijn de geestelijker achtergronden in deze tijd nog veel belangrijker: Zolang je leeft in de waan, dat alles zonder meer mogelijk moet zijn, zul je veel aan anderen overlaten onder het motto: jullie doen het maar, ik ben wel bereid er iets aan te betalen.

Maar op het ogenblik, dat dit niet meer mogelijk is, moet je zelf beginnen aan dergelijke zaken. Op ander gebied kunt u er voorbeelden genoeg van zien. Heel wat mensen zijn meer en meer doe-het-zelvers geworden. Want wanneer het maanden kan duren, voor de expert uw lekkende kraan komt repareren, ben je nu eenmaal eerder geneigd na te gaan, of en hoe je zelf een nieuw leertje in kunt zetten.

In meer maatschappelijk opzicht blijken tot op heden de doe-het-zelvers in de minderheid te blijven. Iedereen denkt in termen van organisatie, zodat je steeds weer hoort: Ik acht dit noodzakelijk, dus moeten wij ons organiseren, dus moeten wij daarbij gesubsidieerd worden enz.

Het gehele gebeuren verliest zo zijn werkelijke betekenis en wordt tot een soort ritueel. Je zou b.v. kunnen speken over de rituele dans rond de sociale zorg in uw dagen.

Maar op het ogenblik, dat je zelf meer direct bij de zaken betrokken wordt, verliezen die veel van hun gemak, gratie, sierlijkheid. De theorieën vallen meer en meer weg, omdat je te zeer op moet passen, dat je geen ongelukken maakt. Velen zullen een dergelijke ontwikkeling ten zeerste betreuren. Maar toch zul je onder dergelijke omstandigheden eerst goed beseffen, waar je eigenlijk mee bezig bent.

Geestelijk gezien betekenen de toestanden van heden met al hun tegenstellingen en de kleine rampen, die op het ogenblik onderweg zijn, dat steeds meer mensen met hun neus op de feiten worden gedrukt en zullen gaan beseffen. Anderen doen het niet meer voor je, jijzelf zult moeten handelen. Jijzelf moet werken met alle krachten en mogelijkheden, die je bezit. Eerst dan kun je werkelijk iets tot stand brengen.

Wat heel iets anders wordt dan een " op je rechten staan! Nu beweert men wel eens, dat het vooral de rechtse mensen zijn, die zo erg op hun rechten staan, maar in dit opzicht blijken de linksgeoriënteerden nog rechtser te reageren, dan de meer konser-vatieve rechtse figuur.

Indien ik b.v. kijk naar de ontwikkelingen in Z. Afrika, dan betreur ik deze niet, zoals velen op het ogenblik doen. Ik zie het niet als een nadeel, dat hier vele diktatoriaal aandoende

maatregelen worden getroffen en ^{men} mogelijkijkerwijze binnen 30 à 40 dagen in bepaalde districten zelfs een soort militaire wet en toezicht in gaat stellen.

Dit is niet zo erg. Want alleen wanneer alles, wat er aan tegenstellingen bestaat, niet alleen tussen blanken en kleurlingen, maar ook tussen blanken onderling, geforceerd tot uiting komt, worden de werkelijke omstandigheden voor alle betrokkenen geheel kenbaar.

Dan kan men zich er niet meer buiten houden en zal men niet meer kunnen volstaan met de opmerking, dat het wel goed zal zijn, omdat dominee of staatsman immers dit of dat gezegd ^{heeft} hebben. De blanke zuid-afrikaan zit binnenkort midden in de moeilijkheden en zal zich eindelijk bewust moeten afvragen, of hij ten koste van anderen verder wil blijven leven, zoals hij reeds altijd gedaan heeft, of mogelijk toch een wat andere benadering tot eigen plicht en mogelijkheden binnen de gemeenschap prefereert.

Op deze wijze werken in feite vele toestanden gunstig voor de mensheid, ofschoon zij schadelijk en ongunstig schijnen te zijn bij eerste beschouwing.

Wanneer ik b.v. kijk naar alles, wat er in en rond west Duitsland gebeurd is, zo word ik niet alleen gekonfronteerd met terreur, ontvoeringen, vliegtuigkapingen. Ik word vooral gekonfronteerd met een situatie, waarin vrijheid tegenover de huidige belangen van een groot deel van de gemeenschap komt te staan.

De mensen zal duidelijk moeten worden, dat een keuze noodzakelijk is: Indien je alle zekerheden wilt hebben, kun je niet vrij zijn, maar wanneer je vrijheid begeert, kun je geen zekerheden meer bezitten.

Deze keuze zal ook in dit land gemaakt moeten worden. Maar in vele andere landen worden de mensen eveneens met dergelijke situaties gekonfronteerd. En daarbij telt in feite niet de vraag, of Nederland nu wel of niet bang moet zijn voor nieuwe acties van b.v. de zuid-molukkers. Enkel onder dezen zijn wel weer bezig het een en ander voor te bereiden, maar persoonlijk zie ik daarvan voorlopig nog niet veel terecht komen.

Belangrijker is de vraag, of men bereid zal zijn zijn idealen van vrijheid en rechtvaardigheid ook te continueren, wanneer de konsekwenties daarvan tijdelijk in eigen nadeel ~~schij-~~nen te werken.

Waarbij je heel andere dingen van node hebt dan een man die te pronk staat, om het buitenland met ruime buidel van allerhande giften te voorzien; giften, die in vele gevallen giftig blijken te zijn, omdat er vaker wapens voor gekocht worden dan broden. En nu kunt u aarzelend uhu zeggen, maar het is zeker, dat dit, door schuiven met gelden, niet één, maar meerdere malen is gebeurd.

Het is nodig, dat de mensen zelf, persoonlijk, weten, wat er aan de hand is. En daarbij denk ik niet in de eerste plaats aan de problemen van Zuid Afrika, of rond de tijdelijk door velen bijna vergeten Idi Amin. Amin, die onder ons gezegd en gezwegen, in het zadel wordt gehouden door westerse zakenmensen, die belang hebben bij de koffie, die deze held hen betrekkelijk goedkoop kan leveren.

Waarbij tevens zij opgemerkt, dat het deze mensen zijn, die de luchtvaartmaatschappij in standhouden, waardoor dergelijke exporten mogelijk blijven.

Toch zijn dergelijke feiten op zich niet zo heel erg belangrijk. Belangrijker is, dat steeds meer mensen, dank zij de steeds sterker wordende tegenstellingen, door de uiterlijkheden heen leren zien en zo beseffen, wat er in de wereld, maar ook in eigen omgeving, feitelijk aan de hand is. Want het kan voor een juister begrip van de wereld van belang zijn te beseffen, waarom een onmenselijk bewind als dat van Amin in stand wordt gehouden en hoe dit werkelijk gebeurt.

Engeland heeft zich als staat enige tijd geleden praktisch geheel uit alle zaken, die dit land betreffen, terug getrokken. Onmiddellijk echter kwamen er enkele Amerikanen, die redeneerden, dat men toch wel handel moest drijven met een dergelijk land, wanneer dit bereid is, in ruil voor wapens en luxe artikelen, goedkope koffie te leveren. Want de koffie is immers in deze tijd zo duur?

Uit dit alles blijkt wel, dat het verdienen van geld voor een bepaald soort mensen veel belangrijker is dan het redden van mensenlevens. Zoals voor anderen het behouden van macht of het verwerven van aanzien veel belangrijker is, dan het wel en wee van hun medemensen.

Bekend is dit alles natuurlijk wel. Maar door de toenemende tegenstellingen in de wereld zullen meer en meer mensen de gevolgen van een dergelijk optreden aan den lijve gaan ondervinden en zo de betekenis daarvan beter leren beseffen.

De mensen moeten gaan begrijpen, dat de keuze, die je in het leven kunt doen, er niet alleen maar een is tussen theorieën, die je in de praktijk, zoals menigeen met zijn kerkelijk geloof pleegt te doen, opbergt, wanneer je aan de slag gaat, tot je weer terugkeert in die kerk.

De mensen moeten beter gaan beseffen, dat alles, of het nu een kwestie van godsdienst, ideaal, of wijsgerigheid en staatkundig streven, inhoudt, dat je jezelf daaraan dient te binden en in de praktijk waar zult moeten maken, zelfs wanneer je daarvoor het een en ander zult moeten opofferen.

Er zijn op het ogenblik grote veranderingen gaande. U ziet het merendeel daarvan nog niet duidelijk. Maar ik zie b.v. in landen als Brazilië en zelfs Chili enigszins, zoals ook in Venezuela, een ommekeer ontstaan.

Denk nu niet meteen, dat daar dus binnenkort grote revoluties gaan uitbreken. Het betekent eerder, dat steeds meer mensen anders zijn gaan denken. Men beseft langzaam aan, dat het een te eenvoudige oplossing is, wanneer je als een Che Guavara de wapens opneemt om zo te strijden tegen de onderdrukkers, de bezitters, de imperialisten.

Meer en meer beseft men, dat dit wel gemakkelijk lijkt, maar even weinig uithaalt als het beroven van banken met de hoop daardoor het kapitalisme te bestrijden. Meer en meer beseft men, dat het veel belangrijker is alle mensen te leren, hoe te lezen en te schrijven. Dat het belangrijk is de mensen aan te tonen, dat zij door onderlinge samenwerking hetzelfde of zelfs meer tot stand kunnen brengen dan de tot nu toe voor hen optredende bemiddelaars en de bezitters. Want dit betekent een geleidelijke,

maar onafwendbare verandering. De belangrijkste les in deze dagen luidt wel, dat de mens zelf moet zijn, strijden moet voor zijn rechten en mogelijkheden, dat hij, hoe dan ook, zijn eigen leven moet leren leven.

Die verandering zal in Nederland nog wel even op zich laten wachten. Per slot van rekening is uw land er een, dat, sprekende over Joop den Uyl, innerlijk nog steeds wankelt tussen Oud en Colijn....

Men zal dit beter moeten beseffen en vooral ook de konklusie moeten trekken, dat alle fraaie theorieën, die men in het buitenland zo vaardig weet te verdedigen, in eigen land eerst eens werkelijk waar gemaakt moeten worden.

Er zijn heel wat mensen, die zich van dit alles langzaam maar zeker bewust worden. Alleen willen zij nog steeds, dat een ander het moeilijke werk doet en bovendien voor de kosten op zal draaien. En dat kan natuurlijk net weer niet.

In vele andere landen worden de oprijzende konflikten echter veel feller uitgevochten dan hier het geval is. Op dit ogenblik zelfs is er sprake van enorme veranderingen in Frankrijk, waarbij vreemd genoeg zowel de rechtse als de linkse radicalen behoorlijk in moeilijkheden zijn gekomen. Want in beide gevallen worden zij steeds meer gekonfronteerd met de vraag, wat zij nu eigenlijk werkelijk doen, terwijl men zich steeds minder interesseert voor alles, wat deze groepen beweren, dat juist is en zou moeten gebeuren. Men vraagt hen steeds weer: Wat doen jullie werkelijk? Wat betekenen je werkelijk voor ons?

Wat voor Frankrijk politiek zowel als op andere gebieden tot zeer wonderlijke konsekwenties zal voeren in de komende 6 à 7 jaren. En ook in Duitsland wordt steeds meer duidelijk, dat men een keuze zal moeten maken. Want Hitler leeft niet meer, maar toch zal men in deze dagen eindelijk eens moeten beslissen, of men voor orde boven alles zal kiezen en voortaan weer Heil zal roepen, dan wel zichzelf durft zijn met alle daaraan verbonden gevaren en persoonlijke lasten.

De noodzaak te kiezen voor werkelijke democratie of ordening van bovenaf met alle middelen, wordt steeds duidelijker gesteld. Niet alleen, wanneer het gaat over atoomcentrales of over politieonderzoekingen en het politieke gedrag bij de jacht op terroristen, maar in de gehele maatschappij.

Mensen gaan steeds meer beseffen, hoezeer zij afhankelijk zijn van de gemeenschap, waarin zij leven en leren tevens erkennen, dat de wijze, waarop zij zelf leven en optreden, bepalen zal, of zij in redelijke vrijheid zullen kunnen leven dan wel tot de slaven van een regime zullen worden.

Zelfs in Rusland speelt op het ogenblik iets dergelijks, zoals in het gehele oostblok. Ik weet wel, dat er weer een aantal dissidenten zijn veroordeeld en dat Charta'77 een soort lachertje dreigt te worden. Zoals de rechten van de mens een vrijblijvende droom blijken te worden, nu partijen bang zijn elkaar te zeer in het harnas te jagen en daarom over de rechten van de mens alleen zeer vrijblijvend willen spreken.

Toch blijkt in deze landen het denkbeeld steeds meer op te komen, dat een gewoon mens zijn rechten heeft en dat een grondwet niet alleen maar plichten oplegt, maar ook rechten verzekert, zodat je je daarop kunt beroepen, wanneer beampten of regeerders je je rechten niet geven.

Ook in dit gebied zijn de laatste tijd heel wat eigenaardige zaken gebeurd, ook al hoort u daar niet veel van. Er is sprake van een mentaliteitsverandering, waarbij vooral een groot deel vande jongeren het systeem niet meer ziet als een heilsleer of als alleen zaligmakende. Men durft het te bekritisieren en beperkt zich in de kritiek zeker niet alleen maar tot de slechte kwaliteit van bepaalde artikelen, die de staatsfabrieken leveren.

Dit betekent een verandering, die heel wat groter is, dan u op dit ogenblik ook maar kunt beseffen. Wanneer je anders gaat denken en mede als gevolg daarvan ook anders gaat reageren en leven, dan verander je niet alleen maar iets in de wereld, maar ook jezelf.

Wanneer je als mens eindelijk eens een weinig gebruik gaat maken van de krachten, energieën, die er in jezelf schuilen, zonder je eerst af te vragen, of zij voor officiële goedkeuring en imprimatur kunnen worden voorzien, kom je ergens. Dan leer je jezelf kennen en zul je jezelf en eigen veronderstelde mogelijkheden en vermogens in toenemende mate beproeven.

Dit gebeurt in toenemende mate, ook in deze dagen. Er is een tijd geweest, waarin b.v. de kerken spraken tot het volk, maar ook vanuit het volk. In deze dagen zie je in toenemende mate kerken en andere instanties spreken tot het volk, zonder ook maar te begrijpen, wat er in het volk leeft, wat dit volk in feite beweegt.

In de kerken zelf blijkt trouwens, dat men in deze dagen onderling steeds meer verdeeld is over de vraag, of men moet streven naar een christendom van macht en gezag, danwel naar een christendom van dienstbaarheid. Wat betekent, dat die kerken hierdoor hun grote invloed steeds verder kwijt raken. Dat betekent, dat steeds meer mensen voor hun leven niet meer het geloof, zoals dit verkondigd wordt, tot basis nemen, maar het geloof, zoals zijzelf dit kunnen beleven.

Een verandering, die eveneens verder gaat, dan je zou vermoeden. Want op het ogenblik, dat het geloof weer een innerlijke zaak wordt, betekent het tevens het vinden van een innerlijke harmonie, die verder gaat dan alle uiterlijkheden.

U moet niet denken, dat een mens, die een werkelijk geloof heeft, daardoor van de rest van de mensen geïsoleerd zal worden. Het tegendeel is eerder waar: omdat je een persoonlijk geloof en gevoel van noodzaak hebt, zoek je juist contacten met medemensen om met hen van gedachten te kunnen wisselen, maar vooral om met hen te samen iets op te kunnen bouwen, zoals een ieder, die een persoonlijk geloof heeft, toch altijd zal zoeken naar anderen, met wie hij veel van zijn geloof gemeen heeft.

Maar let wel: alles komt dan uit jezelf voort. Het is een vrij en innerlijk contact met hogere waarden geworden en blijft niet slechts een slaafs aanvaarden van alles, wat je van bovenaf als enig juist gedikteerd wordt.

Deze verandering op godsdienstig niveau is niet alleen van belang in gebieden als west Europa, maar vooral wanneer wij zien, hoe dit nieuwe, meer daadwerkelijke geloven zich ontwikkelt in landen als Afrika en Zuid Amerika bevatten. Zeer interessant is het christendom, zoals dit vorm krijgt in China, waar het eveneens nog voortbestaat.

Ook in landen als India zien wij, dat het christendom steeds meer wordt omgebogen in de richting van zijn werkelijke betekenis: dienstbaarheid aan de naaste en het aanvaarden van een persoonlijke medeverantwoordelijkheid t.a.v. de mensen, met wie je in contact komt.

Dat is veel belangrijker, dan de juiste gezangen te zingen in de juiste taal en de juiste ritzen en gebeden op het juiste uur te volbrengen, of je steeds weer op de juiste wijze te richten op de hogergeplaatsten, in wie het godgegeven gezag is vastgelegd.

Je kunt natuurlijk wel eens lachen, wanneer je in landen als het uwe mensen hoort uitroepen: wij zijn voor de republiek, daaraan toevoegende, maar dan moet onze huidige koningin de eerste president zijn. Waarmede de werkelijke functie van een koningschap in deze dagen geheel over het hoofd wordt gezien, zoals vele verdedigers van het geloof kennelijk het werkelijke wezen en de betekenis van een kerk over het hoofd zien:

Een punt van samenkomst, een ontmoetingspunt, niet een bron van gezag op zich en zonder meer. De koningin is niet de representante van Nederland, al zeggen de mensen dit vaak en zal zij dit mogelijk zelfs soms nog geloven. Zij is eerder het rustpunt, waar strijdende mensen elkaar toch in vrede kunnen ontmoeten, zoals een kerk de plaats dient te zijn, waarin de innerlijke rust dermate aanwezig is, dat een mens daarin zowel zijn medemensen als God kan ontmoeten.

Je wordt in een periode als de huidige steeds weer met zaken gekonfronteerd, waarbij je je afvraagt, of zij ondanks alles wel geheel terecht gebeuren. Op het ogenblik worden wij b.v. overal direct of indirect gekonfronteerd met de eigenaardige handelingen van vele hoger geplaatsten. Ministers in de Usa worden weg gemanoeuvreed en bepaalde senatoren zien ~~weg~~ verdwijnen, omdat zij van hun functie gebruikt maakten om eigen belangen te bevorderen.

Elders worden exministers en presidenten aangeklaagd, omdat zij ongeoorloofde dingen hebben gedaan onder de dekmantel van hun land om bepaalde dingen door te voeren dan wel eigen belangen beter te kunnen dienen.

Maar eigenlijk doen die mensen niets meer of minder, dan iedereen doet. Het is natuurlijk leuk om te zeggen, dat zij anders zijn, dat hun gevallen wel ~~ex~~ceptioneel zijn. Maar is dit juist? Is het juist, alleen een bepaalde geheime dienst b.v. van een onjuist optreden te beschuldigen?

Zolang er in vele landen geheime diensten bestaan, die iemand, alleen maar omdat hij volgens hen niet juist schijnt te denken, ongeschikt voor een bepaalde functie kunnen verklaren, lijkt mij, dat ook hier persoonlijke belangen en gevoelens een grote rol kunnen gaan spelen.

Ik vraag mij af, of men wel het recht heeft in een z.g. democratie zijn medemensen, aan de hand van dergelijke maatstaven en in absolute geheimhouding, te beoordelen. Ik zou zeggen tot dergelijke diensten: wanneer u een dergelijke iemand onbetrouwbaar acht en dus in de gaten wilt houden, is dit uw recht en in feite vaak uw plicht. Maar om zonder meer te zeggen, dat iemand, alleen omdat u deze wantrouwt, niet in aanmerking komt voor bepaalde functies, doet mij aan als ondemocratische

kólder. Volgens mij zal iemand, die bepaalde capaciteiten bezit, in alle gevallen het recht moeten hebben te bewijzen, dat hij hiermede ten voordele van allen iets kan doen.

Opvallend is trouwens in deze periode, dat overal weer mensen, die grote macht hadden en zich zeker gevoelden, in het gedrang komen. Zelfs onze pindaman elders heeft het niet gemakkelijk en ontdekt steeds weer, dat zijn mogelijkheden veel beperkter zijn, dan hij vermoedde. Alleen zijn broer wordt van zijn bereikingen beter, zonder daarvoor verantwoordelijkheid of risico te nemen.

Ook in Nederland is iets dergelijks gaande. Wist u, dat men in bepaalde kringen in uw land wanhopig dreigt te worden, omdat een aantal gegevens zal uitlekken omtrent handelingen, die vooral in een korte tijd na de oorlog tijdens de bijzondere rechtspleging zijn gepleegd door mensen van naam?

Mogelijk zou men kunnen veronderstellen, dat velen zich in deze periode door onjuist gebruik te maken van hun invloed op onrechtmatige wijze verrijkt hebben. Dat mag natuurlijk niet hardop gezegd worden, maar er is een bepaalde reeks van gegevens in handen gekomen van mensen, die dezen openbaar zouden kunnen maken, wat ongetwijfeld zou voeren tot een controle van andere nog beschikbare getuigenissen en gegevens. En dat zou erg vervelend zijn voor de betrokkenen of hun erfgenamen.

Trouwens, wanneer er mensen zijn, die nu opeens hardop foei roepen, zo wil ik hen er aan herinneren, dat zij ook wel eens proberen voor niet mee te rijden op de tram. En dit is eveneens een vorm van diefstal.

Wanneer je oordeelt over de fouten van anderen, moet je eerst even beseffen, dat dergelijke neigingen ook in jezelf bestaan. Dan moet u beseffen, dat de terrorist, die u veroordeelt, tenaanzien van de gemeenschap niet veel méér probeert te doen dan u doet, wanneer u uw kinderen met slaag en gruwelsprookjes tot een juister gedrag probeert te brengen. Zij zowel als u hanteren middelen om anderen naar de hand te zetten.

Ook dit mag misschien niet gezegd worden, maar het feit blijft bestaan, dat de doorsnee terrorist in feite alleen maar een mens is, die geen neen voor antwoord wil aanvaarden en ten koste van alles gelijk wil hebben en zijn doel wil bereiken. Een mentaliteit, die wij overal aantreffen, zowel in huiselijke kring als in het openbare leven, bij de rechterlijke macht en de beslissingen van justitie evenzeer voorkomen als bij het onderwijs. Zelfs wanneer het gaat om sociale waarden, ban kwezen en dergelijke zaken, worden wij steeds weer gekonfronteerd met een behoefte van mensen, ondanks alles gelijk te krijgen, waarvoor men dan alle middelen wil hanteren.

Er is kortom ook bij dergelijke verschijnselen sprake van algemeen menselijke eigenschappen en steeds meer mensen gaar beseffen, dat er wel graduele verschillen in uiting en methode bestaan, maar dat de essentiële waarde als algemeen menselijk erkend dient te worden.

In Engeland speelt zich op het ogenblik een zeer eigen aardig drama af, dat door buitenstaanders wordt gezien als een strijd om de macht in de vakbonden. Maar de moeilijkheid hierbij is niet, dat in de vakbonden verdeeldheid heerst. De werkelijke

oorzaak van de strijd is het feit, dat steeds meer arbeiders van hun voorlieden vergen, dat zij nu eindelijk hun beloften eens waar maken en hun verklaringen tot werkelijkheid maken. En dit kunnen zij onder de huidige omstandigheden eenvoudig niet. Vandaar de grote verwarring in de vakbonden en zelfs in de labour-partij.

Door de omstandigheden worden ook hier de mensen steeds meer met de neus gedrukt op de onjuistheden en het gebrek aan konsekventie in eigen handelen en gedrag. En dit betekent, dat de leiders zich bij dit nieuwe besef moeten aanpassen, wanneer zij leiders willen blijven. Maar dit betekent voor hen ook, dat zij in geen geval toe mogen geven, dat zij ongelijk hebben gehad en zo bepaalde bestrevingen en handelwijzen tegen eigen beter weten in voort moeten zetten. Want voor alle mensen, maar vooral voor degenen, die menen leiding aan anderen te kunnen geven, is het bekennen van ongelijk een van de moeilijkste dingen, die er zijn.

Ook de volgelingen geven niet graag toe, dat zij bij de neus zijn genomen. Maar zij eisen wel, dat men het voortaan anders gaat doen. Waarmede zij in feite zeggen: wij beseffen eindelijk, dat wij meer rekening zullen moeten houden met onze eigen mogelijkheden en de omstandigheden, waaronder wij leven.

En zeer velen voelen daarnaast ook aan, al zullen zij dit nooit toegeven, dat men zich minder op anderen dient te beroepen en meer zichzelf dient te zijn, uitgaande van eigen mogelijkheden en inzichten.

Dus geen actie tegen Outspansinaasappelen, maar een bewust en zelf afzien van het gebruik van de producten van een maatschappij of gemeenschap, die men niet aanvaardbaar vindt. Zelf en bewust een keuze maken, anderen ten hoogste informeren, maar niet proberen te dwingen. Dat dit zelf een keuzemaken nog veel te weinig voorkomt in deze tijd, ben ik geheel met u eens.

Maar wanneer wij zien, hoeveel mensen reeds nu beseffen, dat zij in feite zelfstandig en alleen voor zich een keuze zouden moeten maken, is ook in dit opzicht reeds sprake van een onstellig grote verandering.

15 Jaren geleden zou niemand aan het zelf nemen van een beslissing, een bepalen van eigen gedrag, gedacht hebben. Men zou ten hoogste geroepen hebben om een regeringsingrijpen, of een besluit van de Uno, maar zou zich niet hebben afgevraagd, in hoeverre men zelf, door eigen daden in het dagelijkse leven, bij dit alles betrokken zou zijn.

Wie dit rond zich ziet gebeuren, moet het volgens mij wel met mij eens zijn, dat in deze periode grote veranderingen en vaak zeer onverwachte veranderingen in geestelijk en stoffelijk opzicht optreden.

Soms moet je verder terugkijken om te beseffen, hoeveel er in korte tijd veranderd is. Want het veranderen is een geleidelijk proces, dat zo langzaam is, dat het zich aan het direct besef van de mens pleegt te onttrekken: van de ene dag op de andere is de verandering zo klein en geleidelijk, dat je er al geheel aan gewend bent, voor je met de mogelijke gevolgen ervan gekonfronteerd wordt.

Wonderlijk is het te zien, hoe mensen zich haast onbewust aanpassen aan bepaalde veranderingen, zonder zich daarvan werkelijk in zich of de wereld geheel bewust te zijn.

In de afgelopen jaren is er ontzettend veel veranderd. Soms op een wat wonderlijke wijze, zoals bij het besluit t.a.v. porno: wanneer er maar minder dan 50 stoelen in de zaal staan is het in de ogen van de bestrijders opeens zo erg niet meer. Een wat vreemde benadering van de zaak volgens mij.

Ik vind het aangelegde criterium wonderlijk en willekeurig en juridisch helemaal een wonderlijke zaak. Maar goed, mij gaat het niet aan.

Het feit, dat zeer veel mensen over een dergelijke beslissing nu lachen en wel degelijk beseffen, dat je je ofwel tegen het geheel moet verweren, danwel je tegen het geheel niet moet verzetten, is kentekenend voor een mentaliteitsverandering. Nog 10 jaren geleden was een dergelijke relativerende benadering van een overheidsbeslissing onmogelijk. Nu is dit voor de meeste mensen slechts een normale reactie op een zonderling man, die wonderlijke maatregelen probeerde te nemen.

Een ander voorbeeld: In deze dagen zijn er steeds meer mensen, die zich niet alleen meer beroerd voelen door wantoestanden, die elders bestaan, maar vooral ook duidelijk de wantoestanden zien, die bestaan, of zich dreigen te ontwikkelen, in eigen omgeving ^{en te} te lijf gaan. Vroeger zag men de fouten in eigen omgeving eenvoudig niet en concentreerde men alle aandacht op fouten elders.

Kijk ook eens naar de wijze, waarop men de hulp aan derde landen is gaan zien. 20 Jaren geleden bestonden er nog steeds dameskransjes, die vooral borstrokjes breiden voor de arme negerkindertjes. Wat wel sterk afwijkt van de wijze, waarop men nu, zelfs in de vroomste groepen, de mensen elders probeert te helpen. Het begrip helpen is, altans op dit gebied, al veel meer aangepast aan een de ander helpen, meer zichzelf te worden en op eigen wijze beter te gaan leven.

Daarom trek ik de konklusie: grote en wonderlijke veranderingen ontstaan op het ogenblik op uw wereld vooral door de erkenning van feiten. Daar, waar de mens beseft, dat hij zich niet moet richten op droombeelden, maar op de medemens, zoals deze werkelijk is, wordt op korte tijd veel bereikt. Wanneer men werkelijk rekening gaat houden met feiten en niet meer zich beroept op leerstelligheden en schablonen, komt deze wereld terecht in een stroomversnelling van veranderingen.

Het zal u ook bekend zijn, dat u in de ogen van hen, die zeggen u te leiden, vaak maar minderwaardig of dom gepeupel bent, dat gemanipuleerd kan worden. Zelfs nu zijn er leiders, die menen, dat u dom genoeg bent om alles te nemen, zolang maar de juiste leuzen op manhaftige wijze worden aangeheven.

Deze misvatting heerst overal, vanaf de diskjockey, die wel even uit zal maken, welke platen u mooi moogt vinden, tot de politicus, die wel uit zal maken, op welke wijze u eventuele niet weg te praten feiten zult mogen interpreteren.

Zelf denken is goed, maar een meer op de feiten letten dan op de woorden van anderen, is nog veel beter. Een mens leeft nu eenmaal met de feiten en dezen omvatten wonderlijk genoeg

vele geestelijke waarden en waarheden, waar de officiële wetenschap op het ogenblik nog niet veel mee opheeft of niets mee weet te beginnen.

Yoga is vooral de laatste 20 jaren sterk in belangrijkeid toe genomen en staat steeds meer in de belangstelling. Acupunctuur komt de laatste 5 jaren steeds meer in de belangstelling te staan en bereikt soms wonderlijke resultaten. Het hanteren van geestelijke krachten, het onderzoeken van bepaalde levensuitstralingen is sinds 10 jaren algemeen aarvaard, maar werd kort voordien nog als belachelijk beschouwd.

Mensen, die paranormale gaven bezitten en gebruiken, mensen met innerlijke verbondenheid met de sferen komen steeds meer voor en geven steeds meer openlijk blijk van hun kunnen en beleven. Dit alles en nog veel meer neemt steeds meer toe, ook al is het dan niet wetenschappelijk, wordt het soms nog bestreden als bijgeloof en is het zelfs emotioneel in zijn werkingen niet verklaarbaar.

Het onverklaarbare speelt de laatste 10 jaren een veel grotere rol buiten alle officiële instanties om, dan voorheen zelfs maar denkbaar scheen. Steeds meer zien wij de mensen afstand nemen van een mooi in pseudo-wetenschappen vastgelegd geloof, steeds meer zien wij de mensen zich wenden naar de directe ervaring, het experiment zelfs. Een wonderlijke verandering, waarbij de kwaliteit van de geest de gevestigde orde langzaam aan dreigt te domineren.

Realiseer u, wat er gaande is. Ik spreek niet over het spiritisme, want deze is reeds langere tijd bezig en in feite reeds grotendeels geïnstitutionaliseerd. Spreek over steeds meer voorkomende gaven als helderziendheid, telekinese en dergelijke, die hand over hand toenemen. Zelfs de wetenschap houdt zich hiermede, zij het deels geheim, of onder het mom van andere onderzoekingen, steeds meer bezig.

Belangrijk is, dat steeds minder mensen het vreemd vinden, gebruik te kunnen maken van redelijk niet verklaarbare krachten en dat steeds meer mensen er naar streven dergelijke krachten zelf te kunnen gebruiken. Zoals steeds meer mensen reeds nu werken met inspiraties, die niet samenhangen met het gehanteerde werksysteem en toch waardevol blijken te zijn.

Geestelijke en paranormale zaken komen meer en meer op de voorgrond. Een meer algemeen erkennen en gebruiken van deze mogelijkheden betekent echter ook, dat bovenrationele en geestelijke invloeden in toenemende mate greep krijgen op het menselijke gebeuren.

Hierdoor verandert de gemeenschap van aard. Tegenstellingen ontstaan, feller en groter, dan voor 25 jaar denkbaar waren, maar gelijktijdig ontstaan onvermijdelijke ontwikkelingen, zelfs op sociaal gebied, mede als gevolg hiervan.

Voorbeeld: Er zijn te weinig tandartsen. Indien de ziekenfondsen de mogelijkheid zouden hebben tandartsen in loondienst te nemen en in collectieven te laten werken, zou het te kort snel opgeheven kunnen worden en tandheelkundige zorg betaalbaar blijven. Voortdurende bezetting en arbeidsverdeling zou dan de mogelijkheid scheppen de mensen sneller en zorgvuldiger te behandelen dan nu algemeen gebruikelijk schijnt te zijn.

Helaas is het wettelijk alle ziekenfondsen, die geen

verboden?
medici in loondienst hadden voor het tot standkomen van een bepaalde wet, op een dergelijke wijze aan de behoefte van de leden tegemoet te komen. Maar nu men dit beseft, kan hierin weer verandering komen. De wet blijkt in feite de voorrechten van een bepaalde stand te beschermen volgens verouderde opvattingen.

Zolang echter dit niet gebeurt, zullen veel mensen hun toevlucht zoeken bij tandenrooiers, of zelfs gaan boksen, in de hoop hun probleem zo snel en goedkoop op te lossen. Er ontstaan excessen, die niet alleen het probleem duidelijker kenbaar maken, maar gezien de instelling van een toenemend aantal mensen, waaronder ook tandartsen en technici, ook een oplossing gaan afdwingen.

Zeker weet men nu al algemeen, dat het niet voldoende is om te roepen: snoep verstandig, eet een appel. Want men beseft steeds beter, dat de appel wel door o.m. het hoge vitamine C gehalte de adem fris houdt, maar gelijktijdig zuren doet ontstaan, die het tandglazuur aantasten.

Om nog even door te gaan: men leert steeds beter beseffen, dat je tandbederf niet alleen tegen kunt gaan door de kindertjes een gezondere voeding te geven, indien je niet gelijktijdig alle mensen er toe kunt brengen hun eetgewoonten aan te passen aan hun werkelijke behoeften. Wat zakelijk gezien natuurlijk niet zo geslaagd lijkt.

Toch is deze oplossing beter dan alle propaganda voor overmatige tandhygiëne en het toevoegen van stoffen aan drinkwater, die inderdaad de tanden in prima staat houden, tot je darmstelsel het daaronder begeven heeft.

Voelt men duidelijker aan, wat er aan de hand is, dan verzet men zich meer tegen dergelijke maatregelen. En dit betekent weer, dat zowel overheidsbesluiten als dergelijke praktijken meer in de openbaarheid komen.

Het is toch een vreemde toestand, wanneer een rotterdammer, die met vakantie op de Veluwe is, zijn koffie met een druppel chloor op smaak moet brengen, indien hij die wil genieten, zoals hij die thuis gewend is. Of niet? Maar steeds meer mensen beginnen te beseffen, dat er iets niet in orde is, wanneer een toenemend aantal chemicaliën de plaats in moet gaan nemen van de normale menselijke reacties. Men voelt dit aan als niet harmonisch, niet gezond.

Het gevolg is protest, maar ook een poging tegen de chemische processen iets van meer geestelijke of zuiver menselijke aard te stellen. Geen tranquilizers, zo roepen steeds meer mensen. Liever yoga, waarmee hetzelfde op normaler en met de mens meer harmonische wijze bereikt kan worden.

Het besef, dat vele medicijnen wel symptomen onderdrukken, maar geen oorzaken genezen, doet veel mensen grijpen naar vormen van meer natuurlijke of zelfs geestelijke genezing.

Gezien de maatschappij van heden een wonderlijke, maar niettemin zeer welkome en nuttige verandering van mentaliteit en benadering. Ik kan met voorbeelden doorgaan, maar wil volstaan met de opmerking, dat steeds meer mensen geestelijke waarden en krachten gaan invoegen in hun dagelijkse leven.

Bovendien zal een mens, die steeds meer gebruik maakt van geestelijke krachten, ook geestelijk gevoeliger worden.

Wat betekent, dat de werelden van de geest voor steeds meer mensen steeds dichterbij de eigen werkelijkheid komen te liggen. Wat ook betekent, dat er steeds meer krachten intenser zullen worden gevoeld en beleefd, zodat men er ook steeds meer mee zal weten te doen.

Mogelijk komt het nog eens zover, dat de mensen hun stoffelijk morele schuldgevoelens en zorgjes terzijde laten, omdat zij leren afgaan op hun gevoel en dan zonder meer beseffen, wat voor hen al dan niet juist en aanvaardbaar zal zijn.

Ook in dit opzicht is er volgens mij in toenemende mate sprake van wonderlijke veranderingen, die zelfs het karakter van een omwenteling aan kunnen nemen. Simpel gezegd:

Een toenemend gebruik van het paranormale en een zich steeds meer bezig houden met levenskrachten en verschijnselen, die buiten alle technisch redelijke mogelijkheid tot uitleggen vallen, betekent, dat de mens steeds dichterbij de werkelijkheid komt te leven en ook geestelijk steeds bewuster zijn bestaan zal beseffen.

Voor steeds meer mensen op aarde zal zelfs het hierna maals een beleefbare werkelijkheid worden inplaats van 'n door anderen gepredikt geloofspunt. Wat volgens mij impliceert, dat de grote en lichtende krachten uit de geest steeds meer mensen zullen kunnen helpen juist te reageren en hen bijstaan om een goed innerlijk evenwicht en een innerlijke harmonie te vinden.

Een grote verschuiving van waarden wordt waarschijnlijk nu steeds meer mensen zichzelf innerlijk vinden en hun menszijn voorop gaan stellen, ook hun geestelijk menszijn. Iets, wat voor hen belangrijker zal worden dan een deel zijn van de kudde en het vinden van zekerheden in de gemeenschap, waarbij men zichzelf steeds weer dient te verloochenen en verliezen in de meningen van anderen.

x Is dit tevens een groei naar het altruïsme?

- Volgens mij is dit alleen een hypothese. De groei naar het altruïsme is op grond van het voorgaande wel degelijk denkbaar op grond van een gezond egoïsme, dat een gezond altruïsme erkent als een belangrijke factor in de eigen behoefte tot zelfhandhaving.

Altruïsme is een voor geestelijk bewuste immers noodzakelijk, daar men zich zonder dit niet in een geestelijk en stoffelijke evenwichtigheid zal kunnen handhaven en de invloeden en krachten, waarmee men gekonfronteerd wordt, zonder dit slechts moeizaam zal kunnen overwinnen.

Ten derde blijkt in deze tijd, dat veel mensen zich bij voorkeur bezighouden met achterhaalde vragen. Zoals - ik put hier uit het medium - een omroep, die zich vooral bezig schijnt te willen houden met de vraag: Adam of aap?

Waarbij men zichzelf, zonder dit te beseffen, voor aap zet, omdat men op grond van het creationisme - geloof aan de directe schepping - tot uitermate eenzijdige uitleggingen komt van bepaalde feiten en andere feiten geheel buiten beschouwing laat.

Het kan inderdaad aangetoond worden, dat de mens niet direct van de apen afstamt, zelfs niet van gorilla of chimpansee. Dit had de wetenschap echter reeds vele jaren geleden voldoende bewezen.

Maar gelijktijdig heeft men, mede op grond van gevonden skeletten, duidelijk gemaakt, dat de mens wel eens zou kunnen afstammen van een gelijksoortig of gelijk prototype, dat de voorvader werd van zowel mensapen als mensen. Waarbij beide takken divergerende ontwikkelingen vertonen.

Wetenschappelijk is aangetoond, dat de voorloper van de huidige mensheid reeds miljoenen jaren geleden heeft bestaan en ook in het tertiair 'n rol speelde.

Wie tegen al deze feiten in dan stelt, dat dit alles niet waar kan zijn, omdat volgens de bijbel, waarin men gelooft, de mens geschapen is als mens en zo lang nog niet kan hebben bestaan en vervolgens alle bewijzen, die iets anders zouden kunnen aantonen, staat in mijn ogen zelf voor aap.

Maar, ja, dit is een verschil tussen de voorstanders van de fabrieksmens en de eigen teelt. Maar het kan dienen als een voorbeeld voor soortgelijke geschillen, die zich op vele gebieden en overal op de wereld afspelen. Zoals wetenschappelijke controversen, waarbij wetenschapsmensen van naam anderen proberen een publiceren van hun gegevens onmogelijk te maken, alleen omdat dezen niet stroken met hun eigen overtuigingen of conclusies.

Tegenstellingen tussen de aanhangers van het oude en van het nieuwe nemen toe. Beiden zijn extreem in hun standpunt, ofschoon de waarheid, zoals gebruikelijk, in het midden ligt. Steeds minder blijken betrokken partijen zich om de waarheid te bekommeren. Men is te zeer bezig eigen gelijk te bewijzen.

Men verwijdt zich daardoor vaak zover van de werkelijkheid, dat gewone mensen zich gaan afvragen, of deze stellingen nu nog wel juist kunnen zijn, of deze benaderingen niet in zich reeds verkeerd zijn. De gewone mens wordt meer en meer betrokken in problemen en gaat nadenken over zaken, die tot voor kort het alleenrecht waren van de specialisten.

Wat betekent, dat reputatie in steeds mindere mate voldoende zal zijn om aanvaarding bij anderen af te dwingen. Men wijst de specialisten er op, dat zij zich vaak buiten hun eigen gebied begeven met conclusies, waartoe zij op grond van dit specialisme niet gerechtigd zijn.

Voorbeeld: een mathematicus, die iets zegt over volksziekten, dient zich bij getallen te houden. Voor de rest is zijn oordeel niet meer waard dan van een gewoon mens. Zo worden de mensen steeds meer teruggewezen naar eigen functie en specialismen en komt men hierdoor tot een vrijere meningsvorming.

Dit is typerend voor de veranderingen in deze tijd. Stellingen, die lange tijd gehandhaafd werden, komen nu onder kritiek van redelijk denkende mensen. Zelfs deskundigen blijken hun standpunt onder de druk van de feiten soms geheel te wijzigen. Zoals de kinderpsycholoog, die eens leerde, dat men de tere kinderziel moest sparen, door de kinderen vooral hun gang te laten gaan en alleen met hen ernstig te praten, niet te straffen.

Nu is echter een generatie van tere zieltjes groot geworden en van eelt voorzien, blijkt, dat de orde van de ouderen hen niets meer zegt. De psychiater beveelt nu het pak op de broek als middel voor een betere opvoeding weer van harte aan, ook al zegt hij dit iets diplomatieker dan ik nu.

Kortom: bewerk zo nu en dan het achtereinde van het kind,

om zo het tere kinderzieltje soepel te houden....

Steeds meer blijkt, dat er geen absoluut juist standpunt mogelijk is in wetenschap, politiek of goedsdienst. En dit betekent, dat de gewone man zich meer en meer met dergelijke zaken bewust gaat bemoeien. En die zegt: er bestaat alleen een juist menselijk standpunt. De mens dient bij alles centraal te staan. Techniek en wetenschap dienen niet te bepalen, hoe de mens dient te leven, maar omgekeerd: de mens in zijn bestaan dient zich te bedienen van deze zaken om meer menselijk en gelukkiger te kunnen leven.

De nadruk valt steeds meer, op hetgeen de mens is en wil, niet op hetgeen anderen vinden, dat hij zou moeten zijn of nastreven. Het doel is niet kennis zonder meer, maar een kennis, die het hem mogelijk zal maken dat te bereiken, wat hij persoonlijk en vanuit eigen besef nastreeft. En dit is wel een zeer grote en verwonderlijke verandering, die zich in enkele jaren voltrekt.

In deze tijd beseft men meer en meer, dat wetenschap tevens verantwoordelijkheid met zich brengt. Indien men alles wil onderzoeken, is men het daarmee wel eens. Maar wanneer het resultaat van dit onderzoek dan een neutronenbom moet zijn, zullen steeds meer mensen stellen, dat een dergelijke vrijheid van onderzoek even verkeerd is als het gebruik, dat van haar behaalde resultaten door anderen gemaakt wordt.

Steeds meer mensen benaderen iets nieuws niet meer allereerst met de vraag, wat het eigenlijk wel zou zijn, maar met de vraag, wat het doet. De mens zelf komt weer meer en meer centraal te staan in de belangstelling en benadering van steeds meer mensen. Zodat men zich ook steeds weer afvraagt, wat iets feitelijk doet, meer dan wat 't pretendeert te zijn. Want voor een nieuw kabinet wel eens een belangrijke ontwikkeling zou kunnen blijken te zijn.

Men keert steeds meer terug van pretenties en stellingen naar de kenbare feiten en laat zich steeds minder door leuzen verblinden. Maar wanneer steeds meer gelet wordt op werkelijke resultaten, is het tevens wel duidelijk, dat de huidige maatschappij sterk zal moeten veranderen.

In de wereld hebben lange tijd illusies een hoofdrol gespeeld. Zij hebben uw eeuw tot op heden grotendeels beheerst. Nu blijken die illusies geen stand meer te kunnen houden. Tot op heden zoekt men de ene illusie door de andere te vervangen en versleten slogans door nieuwe af te lossen. Maar het resultaat hiervan is beperkt, dat blijkt reeds nu overal.

De mensen vallen steeds meer terug op de feiten. Maar die feiten omvatten mede de innerlijke wereld van de mens. Die innerlijke wereld en werkelijkheid kun je mogelijk eveneens onder de illusies rangschikken, maar de mensen leren, dat zij juist daaruit steeds weer kracht kunnen putten, dat zij hieruit ook steeds weer nieuwe mogelijkheden leren zien in de stof.

Juist in een wereld vol van scherpe tegenstellingen is het redelijk aan te nemen, dat steeds meer mensen een beroep op die innerlijke wereld zullen gaan doen, al is het alleen maar, omdat alleen van hieruit nog een voor het ik aanvaardbare wijze van leven mogelijk wordt. Tot de feiten zozeer gaan tellen en de innerlijke werkelijkheid voor zoveel mensen belangrijk is geworden, dat allen deel hebben aan alle ontwikkelingen en

de legende van de zwijgende meerderheid niet meer in stand kan worden gehouden.

Ieder van ons moet op zijn eigen wijze leven en op eigen wijze kracht vinden in zichzelf en vanuit zichzelf. Ieder moet juist leren handelen, niet omdat de burens dit juist achten, maar omdat men innerlijk beseft: dit is voor mij de enig juiste reactie.

De mens zal in deze periode moeten leren zijn innerlijk gevoel van juistheid steeds meer om te zetten in feitelijke gedragingen, omdat alle andere zekerheden in deze wereld meer en meer teloor dreigen te gaan.

De illusie sterft, maar uit haar dood wordt het beroep op de innerlijke kracht, het innerlijk besef geboren, waardoor een ieder uiteindelijk op eigen wijze zal kunnen leven en bestaan. En voor onze orde voeg ik hieraan toe: Wanneer je verdraagzaam wilt zijn, zo betekent dit allereerst, dat een ieder het recht heeft op zijn eigen wijze te leven, zolang hij dit niet doet op kosten van anderen, of anderen in hun vrijheid belemmert.

Een schoonheidskoningin heeft alle recht zich niet aangetrokken te gevoelen tot mensen, die relaties met de eigen sexe de voorkeur geven. Zij heeft niet het recht haar visie aan anderen op te leggen, of de vrijheid van anderen daarom aan te tasten.

Mijn laatste konklusie: uit een steeds grotere tegenstelling wordt de werkelijke waarde steeds meer voor steeds meer mensen kenbaar. Indien men dan enige verdraagzaamheid t.a.v. anderen op kan brengen, is dit niet alleen een periode vol van wonderlijke veranderingen, maar zal de mensheid het jaar 2000 niet ingaan als een stel van technische barbaren, maar als een ras van mensen met een steeds toenemende innerlijke beschaving. Hebt u kommentaar?

x Rangschikt u alles wat nu gebeurt, ook de nare dingen, onder .evolutie?

- Het is deel van een ontwikkeling, die past bij dit tijdsbestel, bij deze geestelijke waarden in de mensheid en geeft als zodanig mede uitdrukking aan geestelijke en kosmische waarden, die zich rond de mens manifesteren.

Zelfs het onbegrijpelijke en verschrikkelijke, wat in deze dagen plaats vindt, draagt bij tot een verdere ontwikkeling en is daarvan in feite een deel. Daarom is zelfs dit positief, al is het alleen maar, omdat de mensen hierdoor met de feiten worden gekonfronteerd en zullen moeten gaan beseffen, dat men zijn medemensen dient te aanvaarden op grond van hun innerlijke en geestelijke betekenis en waarden en niet zonder meer mag afwijzen op grond van regels, die belanghebbenden hebben opgesteld. Leven als mens is geen gezelschapsspel, maar een waarmaken van jezelf. Indien verschrikkelijke, ja, afzichtelijke gebeurtenissen tot die ontwikkeling bijdragen, mogen wij m.i. terecht stellen, dat ook zij een bewustwordingsmogelijkheid omvatten, die voor een toenemend deel van de mensheid van belang is.

x De schuld van de terroristen wordt hierdoor wel gemini-seerd.

- Ik weet zelfs niet, of je hier over echte schuld kunt

spreken, want deze mensen gevoelden zich niet schuldig. Want hoe vreemd het u ook in de oren moge klinken, deze terroristen geloofden eerlijk en oprecht, dat al wat zij deden, goed was.

De mensen kunnen hen daarom veroordelen, zoals men mensen van de SS heeft veroordeeld en veroordelend spreekt over inquisitoren, die toch ook eerlijk meenden, dat hetgeen zij deden goed was.

Indien er sprake is van schuld bij de terroristen het op zijn minst een gedeelte schuld, is. Want de maatschappij is dan ook schuldig. Deze mensen hebben eerst geprobeerd te zeggen, wat zij dachten en dit werd hen onmogelijk gemaakt, vóór zij naar de wapens grepen. Vergeet dat niet. De maatschappij heeft hen om denkbeelden, die toch op zich zo dwaas niet zijn, gehoond, behandeld als geestelijk onvolwaardigen en zelfs vervolgd. Dit terwijl zij oorspronkelijk goedwillende en intelligente mensen waren. Hun fout is kennelijk, dat zij evenals landen, die menen gelijk te hebben, de oorlog hebben verklaard, toen zij geen gehoor meer konden krijgen. Schuld? Ja. Maar wie heeft het meest schuld aan de ontwikkelingen? Afkeurende wat zij gedaan hebben, meen ik gelijktijdig te moeten stellen, dat zij niet alleen schuldig zijn aan de ontwikkelingen.

Ik wil hen niet verontschuldigen. Maar wel stel ik, dat velen, die men slecht noemt, niet zo slecht zijn, als men wel denkt en dat velen, die goed genoemd worden, niet zo goed zijn, als men graag wil geloven.

Het konflikt is overigens in het geheel van de ontwikkelingen aanvaardbaar, daar het degenen, die het oude willen behouden, konfronteert met hetgeen men wordt, wanneer men weigert eigen leef- en denkwijze ter discussie te stellen.

Schuilt in deze ontwikkelingen ook de mogelijkheid, dat nog een derde wereldoorlog uitbreekt?

De mogelijkheid is nooit uit te sluiten, maar waarschijnlijk acht ik dit niet. De kans voor een derde wereldoorlog binnen afzienbare tijd schat ik 1 tegen 5. Dus vijf kansen voor vrede.

Indien een wereldoorlog zou uitbreken, zullen degenen, die de macht hebben en haar verklaren, binnen 48 uren moeten winnen. Na die tijd zullen de volkeren hun eigen machthebbers anders vernietigen, om hetgeen dezen hen hebben aangedaan. Wat men ook wel schijnt aan te voelen gezien de uitvoerige verdedigingswerken, die de geheime onderaardse hoofdkwartieren omringen.

Een wereldoorlog wordt overigens minder waarschijnlijk, naarmate de mensen zich minder van de feiten laten afleiden door de leuzen, die hun leiders brullen.

De gevaarlijkste periode ligt m.i. tussen 1981 en 1984. Een korte periode rond 1987 blijkt eveneens gevaarlijk te zijn, maar ik neem aan, dat de bewustwording van de burgers dan reeds zoveel verder is gekomen, dat de kans dan m.i. wel zeer klein is.

De genoemde tijden hangen samen met te verwachten kosmische tendenzen. Zelf acht ik echter het binnenkort uitbreken van een wereldoorlog onwaarschijnlijk.

En hiermede moet ik sluiten. Goeden avond.

(bekort)

-0-0-0-0-0-

Goeden avond, vrienden.

In dit tweede deel van deze ongetwijfeld zeer belangrijke bijeenkomst is het mijn treurige en droeve taak enige esoterische elementen te introduceren.

Wanneer een mens druk bezig is met het leven, heeft hij weinig tijd om zichzelf te leren kennen. Er komt echter altijd weer een ogenblik, waarop hij zich afvraagt: Wie ben Ik? Indien hij dan onmiddellijk een spiegel kan vinden en daarin kan kijken is de kans groot, dat hij langere tijd op de vlucht is.

Want wat wij van onszelf ook wel willen aanvaarden, het omvat meestal niet het feit, dat wij niet zijn, wat wij voorgeven te zijn. Wanneer je de wereld beziet, schijnt zij bevolkt te zijn met miskende geniën, handige jongens, die best voor zichzelf kunnen zorgen en dus van de bijstand of zo trekken, uit vrome mensen, die God gezien hebben, of door Hem geroepen zijn en natuurlijk een menigte van heel of halfingewijden, die geestelijk boven de massa zwevende, op grond van hunne wijsheid de mensheid rustig met rust laten. Tenminste, wanneer je het beeld, dat de mensen van zichzelf hebben, geloven moogt.

Maar wat ben je werkelijk? Een mens zou je volgens mij nog het beste kunnen omschrijven als een bundel van tegenstrijdigheden, die voortdurend probeert zichzelf uit de knoop te halen.

Want wij geloven diep in onszelf aan iets hogers, aan een betere bestemming. Maar aan de andere kant weten wij niet, hoe wij dit waar moeten maken. Kortom: wij streven naar de hemel en proberen gelijktijdig onze ziel aan de duivel te verkopen, mits deze ~~aan~~ aangename en voor ons voldoende prijs wil bieden.

Dat mag ik natuurlijk niet zeggen, want zo bent u niet. Maar wanneer u zo niet bent, zo komt dit ongetwijfeld door het feit, dat u niet in voldoende nood, danwel niet in de gelegenheid geweest bent.

Wanneer wij zoeken naar geestelijke waarden en waardigheid, zo proberen wij antijsd weer een stapje omhoog te gaan. Wij stellen ons de kosmos voor als een Jacobs ladder, die men, zij het moeizaam, dient te beklimmen, om - bij elke bereikte hogere trede - naar beneden te kunnen kijken en, zich op de borst kloppende, uit te kunnen roepen: zover ben ik al.

Helaas, wanneer wij soms werkelijk stijgen en naar beneden kijken, worden wij gemeenlijk duizelig. En de gevolgen daarvan zijn zelden te overzien. Vaak wordt het een harde smak. Wij zijn nu eenmaal onszelf en wanneer wij onszelf niet kunnen aanvaarden, zoals wij zijn en daarom de erkenning van anderen zoeken af te dwingen, zullen wij ook nooit iets van blijvende betekenis bereiken.

Esoterie, de innerlijke weg, zegt eigenlijk, dat je jezelf moet leren kennen. Dat klinkt mooi. Maar wat moet je dan wel zeggen van een gebouw, waarin vlak naast elkaar een kerk, een kroeg en een sexclub zijn gevestigd?

Het is moeilijk de geaardheid van een dergelijke structuur juist te definiëren. Je zou het natuurlijk een sociaal-cultureel centrum kunnen nomen, maar zelfs dat is iets, wat wij voor onszelf mogelijk denken te zijn, maar niet gaarne aan onszelf, laat staan aan anderen, toe zullen geven.

Wij worden door de veelheid der dingen, die er in ons

bestaan altijd weer overblijft. Waarom eigenlijk?

Een ieder vindt het heel normaal, wanneer hij in Artis met een enkele stap van de apen naar de leeuwen kan gaan om, een korte wending makende, een nijlpaard te bezoeken en vervolgen de wereld der vissen te betreden. Want dit is, zo zal men zeggen, eigen aan een dierentuin.

Welaan, al die eigenschappen, die u misschien niet geheel bij uzelve vindt passen, of voor uzelf zoudt willen ontkennen, behoren evengoed bij uw bestaan als mens, als de aap, de leeuw, de tijger en de rest bij Artis.

Wij moeten begrijpen, dat wij, ongeacht de veelzijdigheid van verschijnselen en eigenschappen, die in ons bestaan, toch een geheel zijn. Wij moeten begrijpen, dat de kracht van ons wezen niet is gelegen in een enkele factor - alleen de kerk of iets anders, maar juist in het feit, dat al deze dingen te samen in ons bestaan.

Het is de onderlinge werking van al deze verschillende facetten van onze persoonlijkheid, waardoor wij onszelf zijn. Het is ook door de samenwerking van al die facetten, waardoor wij iets kunnen beseffen van de kracht, waarin en waaruit wij leven.

Ik vind het altijd weer vreemd, dat er zoveel mensen zijn, die God wel willen zoeken in de kerk, maar niet in de bioscoop, dat er mensen zijn, die Jezus wel kunnen vinden op Golgotha, maar niet op de bruiloft te Canaän.

De veelzijdigheid van ons wezen weerkaatst de veelzijdigheid van de Schepper. De beperkingen in al die facetten, die **tesamen** ons wezen uitmaken, zijn alleen maar een weergave van het bouwwerk van de kosmos, waarin de Schepper zichzelf heeft uitgedrukt.

U vindt mogelijk, dat dit teveel op een preek lijkt. Ik moet zeggen, dat ik ook een hekel heb aan preken. Want menige preek is een in vrome taal uitgesproken veroordeling van anderen, eventueel gepaardgaande met een aanbeveling van bepaalde zaken, soms handelszaken, soms politieke zaken en soms zelfs vooral de collecte.

Ik heb niets tegen een collecte in een kerk en heb er niets op tegen, dat een mens eens innerlijk om een aalmoes vraagt, wanneer hij niet meer weet, waar hij naar toe moet. Ik geloof echter niet, dat dit het hoofddoel is van kerkbezoek, dat dit het belangrijkste kan zijn van een samenkomst, of in een mens de grootste mogelijkheid is.

Indien men u zegt: dat wij kunnen bidden tot God is het belangrijkste in ons wezen, zeg ik daarop: Neen. Als God ons daarvoor had willen maken, had hij waarschijnlijk beter meteen een bandrecorder of automatisch antwoordapparaat kunnen scheppen en de juiste teksten zelf even in kunnen spreken. Dan immers zou een gebed klinken, dat helemaal volmaakt was?

Ik meen juist, dat het geheel van ons wezen, met alle mogelijkheden, van belang is en dat alleen, wanneer wij het geheel van eigen wezen willen erkennen en aanvaarden, ook alle mogelijkheden, die er in en voor ons bestaan, juist zullen kunnen gebruiken.

Een zaak, die overigens wel eens tot misverstanden kan voeren, omdat niet een ieder zijn mogelijkheden op dezelfde wijze benadert.

Ik heb een oom gehad, een aardige man, oom Henk. Hij was vaak blauw, maar niet van de blauwe knoop. Hij was een minnaar van alle soorten geest en geestrijkheid en kon ook zelf vaak geestig zijn. Com Henk nu was gehuwd met tante Truus. Tante Truus was bleek. Dat kwam van de blauwe knoop. Zo vormden zij te samen een strijdperk, waarin de boze geest van de alcohol heen en weer werd gesmeten op de al dan niet zinvolle argumenten van beide echtelieden. En toch minden zij elkaar zeer.

Tante Truus heeft mij dit later, toen ik ook dood was, toe gegeven. Kijk, zei zij, ik was niet zozeer tegen de drank, maar wanneer oom Henk er een paar te veel ophad, had je niets aan hem. Ik heb toen maar aan oom Henk gevraagd: waarom dronk u dan zoveel. Dat kon, want ook hij was ondertussen tot zijn voorvaderen verzameld. Het is trouwens een mooie verzameling, die mogelijk ooit nog eens in een museum terecht komt. Zijn antwoord was heel eenvoudig: Kijk, je tante, jongen, predikte een soberheid, die zij op alles, behalve een bepaald aspect, voortdurend probeerde te handhaven. En dat werd mij soms te veel, zodat ik mijn vuur dan bluste met alcohol.

Een dol verhaal? Waarom eigenlijk? Is dat nu niet precies, wat er overal gebeurt? Niet dat ik beweer, dat u ruzie maakt in uw huwelijk of zo iets. Trouwens, tegenwoordig behoef je niet eens meer gehuwd te zijn om zo ruzie te maken. Mij viel op, dat die twee elkaar zo goed aanvulden, dat zij dit niet wilden erkennen en toch nu geestelijk een zo belangrijke eenheid vormen, omdat zij nu, mogelijk voor het eerst, erkennen, wat de ander voor hen betekend heeft.

Ook u kan dit na de dood overkomen. Het resultaat is niet een zelfkennis zonder meer: het is de erkenning, dat je door hetgeen je werkelijk bent, bepaalt, hoe je leeft en wat je beleeft, zodat je relatie zowel met je medemensen als met je God bepaald wordt, door hetgeen je werkelijk bent, terwijl alle verhalen daaromheen weinig uithalen. Oom Henk beseft nu, dat al zijn uitvluchten, die - wanneer zij verzameld waren - een plaats naast Grimm en Andersen waardig zouden zijn, alleen maar een angst weergaven, voor hetgeen hijzelf was en hetgeen tante Truus was.

En dat is nu juist esoterie: Wat de ander voor jou betekent, ben je ook een beetje zelf. En wat jij voor die ander denkt te betekenen, is een kracht en waarde, die in jezelf schuilt. Wees daarom niet al te bescheiden en zeg niet: dit verdien ik niet, wanneer je in je hart gelooft, dat je meer verdiend hebt. Geef het jezelf maar toe. En wanneer je dan toch bezig bent, geef jezelf ook eens toe, hoe weinig je anderen kunt missen, hoe erg je gebonden bent aan de mensen, de mensen die een beroep op je doen, de mensen die eens even vriendelijk zijn, glimlachen. Beseft, dat dit een deel is van jezelf.

Misschien dat je dan niet meer wegloopt, wanneer je jezelf in de spiegel ziet, maar eerder zegt: Hoe wonderlijk. Ik dacht een mens te zijn en ik ben een microkosmos, vol van wentelende werelden, vol van ongekende mogelijkheden en - en dit beseft ik eerst nu - vervuld met een reeks van krachten, zó groot, dat ik mij nu afvraag, waarom ik die niet eerder ontdekt en gebruikt heb.

Goeden avond.

(bekort)

d.d. 21 oktober 1977

-0-0-0-0-0-